

Scholenwedstrijd bij debat intensieve veehouderij

‘Een gemiste kans’

Er kwamen weinig reacties vanuit de aoc's en has'sen op de scholenwedstrijd van LNV. Een gemiste kans, vindt Wil Schellekens, docent bij het Prinsentuin College. Zijn leerlingen deden wel mee.

Minister Veerman reikt een prijs uit tijdens het nationale debat over de toekomst van de veehouderij ▶

De afgelopen maanden hebben regionale debatten plaatsgevonden over de toekomst van de intensieve veehouderij in Nederland. Met een landelijk debat op 10 november werden die discussierondes afgesloten.

Omdat het middelbaar en hoger agrarisch onderwijs diverse toekomstige agrariërs herbergt, besloot LNV ook de scholen in de landelijke discussie te betrekken. Het ministerie schreef een scholenwedstrijd uit voor derde- en vierdejaars aoc-deelnemers en eerste- en tweedejaars hao-studenten. De opdracht was: een onderbouwde mening geven over de dilemma's die een rol spelen bij het maken van keuzes voor de toekomst van de intensieve veehouderij in Nederland.

Er kwamen welgeteld vijftien inzendingen binnen, veertien vanuit het hao en slechts één vanuit de aoc's.

Triest

Het is niet zo dat de debatten geheel langs de scholen heen zijn gegaan. Leerlingen van AOC Oost namen deel aan een van de regionale bijeenkomsten. En in Dronten organiseerden veehouderijstudenten een eigen, intern debat, compleet met experts van buitenaf die de dilemma's toelichtten voorafgaand aan de discussies erover. De Drontense studenten veehouderij kregen daarnaast ook de opdracht om een essay in te sturen voor de scholenwedstrijd. Weliswaar ging de prijs niet naar hen, maar in elk geval hebben ze zich intensief verdiept in de toekomst van de veehouderij – veelal ook hun eigen toekomst.

Als reden waarom niet meer scholen deelnamen aan debatten of wedstrijd, werden allerlei omstandigheden opgegeven: een drukke tijd, stage in het derde jaar mbo, het reguliere onder-

wijsprogramma, een visitatie, examenregelingen en ga zo maar door. “Heel triest,” vindt veehouderijdocent Wil Schellekens van het Prinsentuin College in Breda. Zijn leerlingen deden als collectief mee aan de wedstrijd. Het resultaat was goed voor de uitgelopen mbo-prijs van 2500 euro. “Het belangrijkste voor onze leerlingen is dat ze het onderwijs met plezier volgen”, zegt Schellekens. “Een keurslijf – door wat voor planning of regeling dan ook – is de doodsteek voor creatieve ideeën en inspirerend onderwijs.”

De beide leerlingen die namens de hele groep hun prijs in ontvangst namen, vertellen dat het meedoen “hartstikke leuk” was, maar ook een stevige uitdaging vormde. Ze moesten de dilemma's analyseren, hun eigen mening vormen en daarna een gezamenlijk standpunt formuleren. Dat leverde stevige discussies op omdat →

twee van hen afkomstig zijn uit de intensieve varkenshouderij. Het maken van een powerpoint-presentatie was daarna nog maar een peulenschil. Het resultaat voor hen zelf? "Een bredere kijk; we hebben er best een bredere kijk door gekregen." Schellekens maakt van de prijsuitreiking gebruik door een afspraak te maken voor een bezoek van zijn leerlingen aan LNV en de Tweede Kamer. "Want kijk, dat vind ik nou onderwijs."

'Mager'

De essaywedstrijd vormde voor het hoger agrarisch onderwijs ook een uitgelezen kans om het schrijven van essays te beoefenen. Dat zou overigens geen luxe zijn. Leerlingen en studenten van het groene onderwijs zijn géén schrijvers. De jury beoordeelde de taalkundige kwaliteit van de essays – structuur, het logisch in elkaar overgaan van de inhoud, het essay voorzien van een uitnodigende inleiding en afsluiten met een duidelijke conclusie, zinsbouw en taalgebruik – zonder meer als 'mager'. Enfin, oordeelt u zelf: de essays en de bijdrage van het Prinsentuin College zijn door het ministerie gebundeld onder de titel 'Debat toekomst van de veehouderij, mbo en hbo scholenwedstrijd'. Het winnende essay, 'Duurzaam uiteindelijk goedkoper!?!' door Marieke van Liempd, Anna Schildt-wacht en Eva Lunenberg van de HAS Den Bosch, is hiernaast in verkorte versie opgenomen.

Hopelijk geeft het ministerie het groene onderwijs nog vele malen de kans om mee te denken over dilemma's of ontwikkelingen in de sector. En daarmee ook om andere, maatschappijgerichte vaardigheden te ontwikkelen, zoals debatteren, verslagen maken of essays schrijven. En hopelijk laten de scholen die kans dan niet liggen. ∞

Marleen Verhoef

De bundel 'Debat toekomst van de veehouderij' is verkrijgbaar bij de Directie Voorlichting van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. U kunt de essays ook inzien op www.minlnv.nl/debat/

Duurzaam uiteindelijk goedkoper!?!

Waarom zou je 60 procent meer betalen voor een product dat er aan de buitenzijde hetzelfde of zelfs minder fraai uitziet dan een vergelijkbaar product? De groei van de duurzame landbouw hangt tot op heden sterk af van de vraag naar duurzame producten. Veel consumenten hechten belang aan duurzame productie. Ze vinden het bijvoorbeeld belangrijk dat er in de intensieve veehouderij oog is voor dierenwelzijn. Toch kopen veel mensen nog de goedkopere gangbare producten en stijgt de vraag naar duurzame producten langzaam. Een gevolg hiervan is dat de prijzen van de duurzame producten niet of nauwelijks afnemen. Is het nodig om in te grijpen, en zo ja, bij wie ligt die taak?

Motief

Consumenten leggen geen duidelijk verband tussen dierenwelzijn, een gezond milieu en de kwaliteit van duurzame producten en geef ze eens ongelijk?

Wat de consument weet van duurzame producten is een bijeengeraapte hoeveelheid informatie uit media als boeken, kranten, televisie en eventuele indrukken die opgedaan zijn tijdens persoonlijke ervaringen.

De meeste consumenten, zo blijkt uit diverse vroegere en recente onderzoeken, vinden het milieu en het welzijn

van mens en dier heel belangrijk. Er lijkt dus best vraag naar duurzame producten te zijn.

De vraag is dan waarom zo weinig consumenten hun kennelijke vraag naar duurzame producten vertalen in koopgedrag. Een conclusie uit een groepsdiscussie onder Rotterdamse consumenten illustreert duidelijk dat consumenten vinden dat het kopen van duurzame producten niet makkelijk of aantrekkelijk is. In deze discussie werden vooral opmerkingen gemaakt over matige tot slechte herkenbaarheid en verkrijgbaarheid van duurzame producten.

Veel consumenten verschuilen zich achter het excuus dat een consument geen invloed heeft op de groei van de gehele duurzame markt. Een ander veel gebruikt argument om niet duurzaam te kopen, is dat er op de korte termijn weinig voordeel te behalen is. Milieu, gezondheid en smaak zijn de drie belangrijkste redenen waarom consumenten duurzame producten kopen. Verder wordt nog aangegeven dat traditie, diervriendelijkheid en natuurbehoud redenen kunnen zijn om tot de aankoop van duurzame productiemiddelen over te gaan. Een al eerder genoemd motief is de wens van de consument naar gezonde voeding. Of biologische producten werkelijk gezonder zijn, wordt nog onderzocht. Wel is het een feit dat de biologische producten zonder chemische bestrijdingsmiddelen

▲ De auteurs van het prijswinnende hbo-essay

en zonder conserveerstoffen worden geproduceerd. Smaak is ook doorslaggevend voor de aankoop van biologisch. Meerdere consumenten zijn ervan overtuigd dat biologisch duidelijk lekkerder smaakt.

Objectieve informatie

Voor veel consumenten zal de hogere prijs van duurzame producten altijd een negatief overwegingpunt zijn om deze producten te verkiezen boven de goedkopere gangbare producten. Naarmate het prijsverschil tussen deze producten kleiner wordt, zal de overgang naar duurzaam vergemakkelijkt worden. Wanneer er meer biologische producten verkocht gaan worden, zal het prijsverschil tussen duurzaam en gangbaar naar verwachting kleiner worden, door een toename van het aantal duurzame bedrijven en een efficiëntere logistiek. De totstandkoming van dit ontwikkelingsproces kan met behulp van subsidie versterkt worden. Er zal echter wel voor gewaakt moeten worden dat deze subsidie van tijdelijke aard moet zijn om geen ongezonde markt te creëren. Zodra er een kostprijzdaling door middel van efficiëntere logistiek en grotere afzet waargenomen wordt, zal de subsidie hierop aangepast moeten worden en zodra mogelijk, ingetrokken moeten worden. De prijs van duurzame producten zal

altijd hoger blijven dan die van de gangbare producten vanwege het meer arbeidsintensieve productieproces. Hierdoor zal een consument die geen verschil weet tussen gangbare en duurzame productieprocessen bij een prijsdaling van de duurzame producten nog niet direct overgaan tot het kopen van deze producten. Er zal dus ook geïnvesteerd moeten worden in voorlichting en promotie waarbij de verschillen tussen zowel duurzame als gangbare processen verduidelijkt moet worden.

Om een opstand binnen de agrarische sector te voorkomen zal ervoor gewaakt moeten worden dat de voorlichting enkel en alleen objectieve informatie verstrekt. Alleen dan kunnen de consumenten zelf de beslissing nemen.

Strategisch punt

Veel consumenten verkiezen na het verkrijgen van deze informatie duurzame productie boven de gangbare. Maar als de consument enige tijd na het verkrijgen van de informatie in de supermarkt voor de keuze staat, wordt over het algemeen toch het financiële belang voorop gesteld, wat steeds weer leidt tot de aankoop van gangbare producten.

Wij zijn van mening dat wanneer de consument op het cruciale moment van de beslissing, nogmaals met de

neus op de feiten gedrukt wordt deze keuze in veel gevallen in het voordeel van de duurzame producten uit kan vallen. Dit kan in de realiteit gebracht worden door het plaatsen van borden met daarop de verschillende productiemethoden boven bijvoorbeeld de vleeschappen. Ook is een goede samenwerking met de sector en de supermarkten van groot belang. De supermarkten kunnen een zeer grote bijdrage leveren door duurzame producten op een psychologisch strategische punt te plaatsen. Om deze samenwerking ook voor de supermarktketens interessant te maken zou in ruil hiervoor de naam van deze ketens in reclamecampagnes voor de duurzame producten verwerkt kunnen worden.

Als er meer duurzame landbouw komt in Nederland zal er minder geld nodig zijn voor het verbeteren van het milieu. De belasting kan dan omhoog en op deze manier kan de investering van subsidie in de duurzame landbouw terugverdiend worden. Met extra inzet van de overheid, de producenten en de supermarktketens zal een groei zeker niet onmogelijk zijn. Pas bij een goede samenwerking zal een succesvol resultaat worden behaald en uiteindelijk zal duurzaam goedkoper zijn!

Marieke van Liempd, Anna Schildtwacht en Eva Lunenberg